

tilfeller unnlates å reise straffesak med judisiell observasjon mot formodede sinnssyke, i det spørsmålet om sinnssykdom søkes avgjort ved administrativ observasjon. Etter min erfaring er denne tendens noe stigende.

Det er også en mulighet for at vår sinnssykeomsorg har fått bedre oversikt og kontroll med en del av sitt klientel i de senere år, slik at antallet sinnssyke ute i samfunnet har gått noe tilbake.

Disse forhold kan også bidra til å forklare den reelle nedgang i antallet av sinnssykekonklusjoner.

Stigningen av psykopatidiagnosene og de dermed sammenhengende konklusjoner: „Mangelfullt utviklede og varig svekkede sjelsevner“ kan naturlig forklares på bakgrunn av den sterke økning av det samlede antall observasjoner.

Økning av observasjonsantallet kan neppe ha noe med psykiaternes innstilling å gjøre. Det er vel påtalemyndigheten som i større utstrekning ønsker å gjøre bruk av sikringsmessige (og behandlingsmessige) tiltak.

Det er da også først og fremst tidligere straffede eiendomsforbrytere som utgjør hovedmengden av stigningen i observandenes antall.

Klinisk og rettspsykiatrisk erfaring har vist at eiendomsforbrytelser av denne art det her er tale om først og fremst er „psykopatenes“ forbrytelser — ikke de sinnssykes.

Den sterke stigning av konklusjonen „mangelfullt utviklede og varig svekkede sjelsevner“ kan naturlig forklares på bakgrunn av det utvalg av observander som i de senere år kommer til rettspsykiatriske undersøkelser.

Jeg antar ikke at det på grunnlag av Auberts og Mathiesens undersøkelser er berettiget å trekke noen som helst slutninger om „tendensen i rettspsykiaternes egne vurderinger“.

På ett punkt kan det nok tenkes å ha foregått en diagnostisk forskyvning. Det gjelder personer med paranoiske reaksjoner. De ble muligens tidligere erklært sinnssyke, mens de nå vanligvis oppfattes som personer med mangelfullt utviklede eller varig svekkede sjelsevner.

Men deres antall er så lite at de neppe har influert på denne statistiske undersøkelse.

Per Anchersen.

*

Svar til ovenstående.

De faktorer som overlege Per Anchersen trekker fram som forklaring på sinnssyke-konklusjonens synkende tendens i norske rettspsykiatriske erklæringer (rapportert i vår artikkel „Rettspsykiatriske erklæringer 1930—1953“, *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 3. hefte, 1959, s. 231—239) er utvilsomt vik-

tige. Spesielt interessant — både i forbindelse med vår artikkel og fra et generelt kriminalpolitisk synspunkt — er den nevnte stigende tendens til å unnlate å reise straffesak mot sinnssyke.

I vår artikkel ble det forsøksvis anført at forklaringen på de statistiske funn kan ligge i endringer i en *hel avgjørelsesprosess*; „... klimaforandringer som har funnet sted ... innenfor det miljø av eksperter og legfolk som tilsammen preger samfunnets reaksjoner på lovovertrederne“ (s. 239). Det dreier seg altså ikke bare om „... utviklingen i moderne psykiatrisk-psykologiske oppfatninger ...“, men også om påtalemyndighetens økende tendens til „... å finne støtte i den rettspsykiatriske sakkyndighetsinstitusjon ...“ (s. 239).

Nå er det forsåvidt riktig at en fra vårt materiale ikke kan trekke helt sikre slutninger om endringer i den delen av miljøet som kan betegnes som rettspsykiatriske oppfatninger. Imidlertid har vel psykiatrien som vitenskap gjennomgått en utvikling i løpet av de siste 25 år, og det er mulig at denne utviklingen gjenspeiles i våre resultater. Videre er det vel mulig at de nye sikringsbestemmelsene som kom i 1929 har kunnet starte en forandring ikke bare i påtalemyndighetens, men også i rettspsykiaternes praksis.

Tendensene i vårt materiale er i alle fall såpass markerte at en kunne ta mulige endringer i rettspsykiatriske oppfatninger som „hypotese som vil være verd videre undersøkelse“ (s. 236). — Men en detaljert utforskning av dette måtte naturligvis bli en oppgave for en spesialist i psykiatri.

Imidlertid ligger vel den største betydningen av de statistiske opplysninger fra Den rettsmedisinske kommisjons arkiv i den forandringen som har skjedd i selve valgsituasjonen som rettspsykiateren står overfor. Det går fram av resultatene at psykiateren i tiden like etter at de nye sikringsbestemmelsene trådte i kraft, ennå meget ofte hadde som primær oppgave å trekke grensen mellom sinnssyk og ikke-sinnssyk. Dette er en oppgave som psykiatrien, såvidt vi har kunnet forstå, har et forholdsvis sikkert grunnlag for å løse. Det er også et valg som ofte fører til anbringelse i en regulær behandling sinstitusjon utenfor strafferechtsvesenet.

Situasjonen i dag er at psykiaterne langt oftere må overveie grensen mellom varig svekket/mangelfullt utviklet og normal. Og i dette valg er en vel på usikrere vitenskapelig grunn enn ved spørsmålet om grensen for sinnssykdom. Dessuten vil en diagnose i denne mellomkategorien ikke frita for straff, men danne grunnlag for inngrep som også har vesentlige strafferettslige formål.

Vilhelm Aubert.

Thomas Mathiesen.